

KUTSZEGI CSABA: A KEVESEBB TÖBB

Elfeledett ének - Kompánia - KRITIKA

2011-12-03

• 2011. december, Színház.NET

...ezúttal falak nem dőltek le, határvonalak nem tűntek el.

Érdekes kísérlet eredménye látható az Artus Kortárs Művészeti Stúdióban: Goda Gábor a Kompánia Színházi Társulatnak rendezett *Elfeledett ének* címmel előadást. Természetesen tudtam, hogy nem ugyanazt fogom kapni, mint mikor Goda saját csapatával alkot (lásd akár az utolsó két nagypremiert, az *Ulysses nappaliját* és a *Bábel*), mégis igencsak meglepett, hogy a tipikus godás világ, a rendező-koreográfusra oly jellemző, jól ismert eszköztár mennyire másképpen jelenik meg egy másik, saját stílussal bíró társulaton. A Kompánia saját stílusának megléte itt döntő tényező, hisz Godát láthattuk már évekkal ezelőtt a MU Terminálon is, akkor szinte gyerekeket (jó, nagyon fiatal felnőtteket) rendezni úgy, hogy előadásukon (sőt inkább laza helyzetgyakorlat-sorozatukon) már az elején megteremtődött az a bizonyos Goda-atmoszféra. Nyilván azért, mert a tabula rasát könnyebb kedvünk szerint kiszínezni, mint régóta rakódó, több rétegű festékanyaggal valami újszerűt kezdeni. Pláne úgy, hogy közben a régit megpróbáljuk újrahasznosítani. Ez utóbbihoz hasonló folyamat játszódhatott az együttműködésben, ismerve Godát, azt gondolom, kölcsönösen hasznos, egymást inspiráló tanulási folyamat zajlott, melynek valódi eredménye nem is az előadás minőségében manifesztálódott. A Kompánia tagjai egészen biztosan sokat tanultak Godától, Goda pedig több, jövőben hasznosuló tapasztalattal gyarapodhatott. Miben nyilvánul meg az Artus és a Kompánia játékmódja közötti különbség? Leginkább abban, hogy az Artus-csapat tagjai mimikában és gesztusok megfogalmazásában jóval visszafogottabbak. Nem árulok zsákbamacskát: elárulom, hogy visszafogottságuk ellenére nagyobb, mélyebb hatást érnek el. Erre szokták azt mondani: a kevesebb több. Lehet, nem minden műfajban, stílusban lenne így, de Goda Gábor általam ismert valamennyi alkotásában egyszerű, esendő emberek láthatók a játéktéren, még akkor is, ha valamilyen mítikus hős szerepébe bújnak bele. Goda színpadán a történetet általában nem a szereplők irányítják (a mítoszokban, a közös történelmi emlékezetben eleve meg van írva a sorsuk), hanem világba vetetten léteznek, az események megtörténnek velük, az élet törvényeivel szemben nincs is lehetőségük apellátára. Ezzel szemben az *Elfeledett ének*ben mimikában, gesztusban, akcióban igen erőteljesek, néha már-már erőszakosak a színpadi alakok. Míg az Artus-előadásokon embereket látok a játéktéren, az *Elfeledett ének*ben jó esetben színészeket, kevésbé jó esetben színészkedő embereket. Pedig hasonlóan, bizarr eszközökkel, jelképes tárgyakkal cselekszenek, hajtanak végre szokatlan mozgássorozatokat, adnak ki furcsa hangokat.

Kemény Rozália, Mózes Zoltán és Szalay Henrietta / Koncz Zsuzsa felvétele

Az előadás kezdetén kilencen egy sorban leülnek a nézőkkel szemben, és ismert vagy szokatlan hangszereken játszani kezdenek. Nem egy színész-muzsikus már ekkor mimikáival kíséri le a szólamát: örömszenei részeknél vidám arckifejezést produkál, szomorúnál szomorkásat. A nyitány után helyzetgyakorlatok, kisetűdők követik egymást, melyekben valóban fellelhetők az előadás témáihoz illő motívumok (lásd a szórólapon: „Az előadás gerincét négy téma adja: a virrasztás rítusa, az újjászületés labirintusa, az élő emlékezet és a dolgok titkos lelke.”) – persze sokszor igencsak közvetetten. Az egyik első akcióban, ha jól emlékszem, Kemény Rozália ragasztószalaggal kis nejlonzacskót ragaszt a szájába, amelyet be tud szippantani a szájüregébe, illetve furcsa hangot hallatva, ki tudja onnan fújni azt. Goda-előadásokon általában az akció végeredményénél fontosabb az odavezető út, jelen esetben tehát a „hogyan ragasszunk szánkba nejlonzacskót” kérdése. Kemény Rozália ugyan nem mimikázza túl az akciót, viszont gesztusai, mozdulatai valahogy költőietlenek. Nem is arra vagyok kíváncsi, hogy mit hogyan csinál, hanem legfeljebb arra, mi fog ebből kisülni (pedig Goda-előadásokon általában ez fordítva szokott történni velem). Az emberpárt összekötő, feszülő drótkötélsodronyon zajló muzsikálásból is a finom

líraiság hiányzik, mint ahogy a koporsó alakú kis tortával történő foglalatосkodás színészi eszközökkel (Szalay Henrietta mimikájára célzok) feleslegesen túl van hangsúlyozva. A „kevesebb több lenne” igazsága összegződik abban a jelenetben, amelyben Mayer Zita (meztelenül, ékszer tartó fahasáb mögé bújva) furcsa hangokat hallat, melyeket egyenként átvesz tőle a teljes csapat. Aztán Mayer a valóságos kórusná szerveződött társaság bizarr hangorgiáját (előbújva rejtekéből) karmesterként vezényli. A rövid indulatszavakat, állati hangokat keltő kórustagok még a muzsikálásnál látható, erőteljes arc- és testjátékot is felülmúlják, szinte előadást összegző fináléként, apait-anyait beleadva tálalják a jelenetet.

A premieren vegyes közönség volt. Biztosan többen eljöttek mindkét társulat törzsközönségéből. A publikum egy része időnként igyekezett hallható tetszésnyilvánítással reagálni a színpadon látottakra, a többiek csendes érdeklődéssel figyelték az eseményeket. Barátságos, szimpatikus gesztus Goda Gábor és a Kompánia együttműködése, de a kellemesen szórakoztató-elgondolkodtató előadáson ezúttal falak nem dőltek le, határvonalak nem tűntek el.

Elfeledett ének (Kompánia Színházi Társulat)
Alkotó krónikások: Carlile-Kovács Christopher, Hantos Násfa, Heppes Miklós, Kemény Rozália, Lukács László, Lukács Mihály, Mayer Zita, Mózes Zoltán, Szalay Henrietta.
Fénytervező: Kocsis Gábor. Technikai munkatárs: Kocsis Gábor, Tucker András.
Rendező: Goda Gábor.

Artus Stúdió, 2011. december 1.